

ВЕЛИКИТЕ МОРЕПЛАВАТЕЛИ

ХРИСТОФОР КОЛУМБ

Колумб, Христофор (Colon, Cristobal; Cristoforo Colombo) (1451–1506) е велик испански мореплавател от италиански произход, ръководил четири трансатлантически експедиции до Америка.

Ранни години в Генуа и Португалия. Колумб е роден в италианската република Генуа, в самия пристанищен град или в околностите му. Независимо от наличието на много документи, е трудно да се установят точно много факти от биографията на Колумб. Колумб използвал португалския вариант на името си Криштован Колон, докато живеел в португалия, и испанския – Кристобал Колон, след преместването си в Испания през 1485.

Дядото на мореплавателя, Джованни Коломбо, се преместил в Генуа от планинско селце, разположено на изток от града. Бащата на Колумб, Доминико, се оженил за Сузана Фонтанароса и, за да издържа семейството си, работел като тъкач, продавач на кожи, кръчмар и даже като политик. Христофор имал трима по-малки братя (Бартоломео, Джовани-Пелегрино и Джакомо) и по-малка сестра. Бартоломео и Джакомо участвали в експедициите на Колумб в Новия свят след 1492 и се наричало по испански маниер – Бартоломе и Диего.

Съдейки по писмата, Колумб станал моряк в необичайно ранна възраст и плавал по Средиземно море на търговски кораби до остров Хиос, принадлежащ тогава на Генуа. В средата на 70-те години на 15 век Колумб се заселва в Португалия и се присъединява към малката колония италиански търговци в Лисабон. Под португалския флаг, той плавал на север до Англия и Ирландия, а може би и до Исландия. Посетил също Мадейра и Канарските острови и западното крайбрежие на Африка .

Планът за пътешествие до Индия. В продължение на много векове вниманието на европейските търговци било привлечено от екзотичните Азиатски стоки. Но в края на 15

век. търговците от Европа все още не могли да проникнат в страните от Азия по суша и били принудени да купуват азиатски стоки от арабските търговци в Александрия или други пристанища. За това европейците искали да открият път по море до Азия, за да търгуват с местните хора без посредници. През 1480 португалците се опитали да заобиколят Африка, за да проникнат през Индийския океан в Индия. Колумб предположил, че до Азия може да се стигне и като се движиш на запад. Тези предположения се основавали на откриването на острови в Атлантика (Канарските, Азорските, Мадейра), на слухове за други острови, различни находки, и на много научни книги по география

Теорията на Колумб се основавала на две грешни представи: първото, че Азиатския континент се простира на изток с около 30° по-далече, отколкото в действителност, и второ, че Япония се намира на 2400 км на изток от този континент.

През 1483 Колумб се опитал да заинтересува португалския крал Жуан II с плана си за експедиция до Азия по западния път. По неизвестни причини кралят отказал на Колумб. Възможно е португалските експерти да са се усъмнили в оценката на Колумб за разстоянието между Европа и Азия.

Испания поддържа Колумб. През 1485 Колумб оставил Португалия, за да опита щастието си в Испания. В началото на 1486, Колумб бил представен на кралския двор и получил аудиенция с краля и кралицата. Кралицата Изабела Кастилска и нейния съпруг крал Фердинанд Арагонски проявили интерес към проекта на Колумб. Но оставили осъществяването му за по-късно, защото в това време водели война за освобождението на Гранада от маврите.

През януари 1492, по време на Обсадата на Гранада, кралица Изабела повикала Колумб в двореца. Тя решила да субсидира експедицията и обещала на Колумб дворянско звание и титлите адмирал, вице-крал и генерал-губернатор на всички острови и континенти, които открие.

Първата експедиция, 1492–1493. Колумб получил за експедицията две каравели-«Пинта» и «Ниня». Освен това, Колумб подготвил четиримачтовия ветроход «Санта Мария». Първата трудност била да се намери екипаж за експедицията, защото моряците се страхували, че няма да намерят земя и няма да успеят да се върнат обратно. Накрая, с помощта на Мартин Алонсо Пинсон, Колумб събрал екипаж от 90

човека

Сутринта на 3 август 1492 трите кораба излезли от пристанището на Палос. Отначало се отправили към Канарските острови, където Колумб решил да чака попътния вятър.

Пътешествието вървяло спокойно при попътен вятър и почти без проблеми с екипажа. На 12 октомври в 2 часа през деня дежурният на «Пинта» Хуан Родригес Бермехо видял огън на хоризонта, и на разсъмване корабите достигнали остров от Бахамския архипелаг, който местните жители наричали Гуанакани, а Колумб прекръстил на Сан-Салвадор. Предполагайки, че се намира в Азия, Колумб нарекъл местните индийци.

С помощта на водачи от племето флотилията тайно преминала през Бахамския архипелаг и посетила Куба. През цялото време Колумб търсил богатите пристанища на Азия. Пинсон без разрешението на Колумб оставил Куба и и отишъл с «Пинта» да търси други земи, за да търгува с туземците. Колумб с другите два кораба стигнал до остров, който нарекъл Еспаньол(дн. Хаити). На сутринта преди Коледа по вина на вахтата «Санта Мария» се разбила. С кораба «Нинья» Колумб се добрал до брега и основал първото селище Навидад (исп. «Коледа»), в което оставил 39 човека. На 4 януари 1493 той се приготвил да се завърне в Испания с «Ниня». Скоро към него се присъединил и Пинсон, и на 16 януари «Ниня» и «Пинта» се отправили към дома. Колумб взел със себе си семейство пленени индийци за доказателство, че е достигнал до място, което европейците не познавали до тогава.

Кралица Изабела и крал Фердинанд посрещнали Колумб и като допълнение към обещаните привилегии, те му разрешили втора, по-обширна експедиция. Колумб ги уверил, че богатият Азиатски континент се намира наблизо до новооткрития остров, където Колумб искал да основе колония.

Втора експедиция, 1493–1496. Фердинанд и Изабелла съдействали на Колумб, давайки му кораби и хора за пътешествието към Еспаньол. Кралицата заповядала да бъдат покръстени туземците. Колумб събрал 1200 души, желаещи да се преселят. Флотилията от 17 кораба тръгнала от Кадиз на 25 септември 1493 и на 3 ноември достигнала до остров в Карибско море, който Колумб нарекъл Доминика.

Когато пристигнали на Еспаньол открили, че всички 39 човека, оставени в Навидад, са загинали в боеве с местните хора. Въпреки това, Колумб основал ново селище и го нарекъл Ла Исабела в чест на испанската кралица.

През пролетта на 1494 Колумб предприел експедиция в Куба. Той предполагал, че Куба е част от Азия, даже заставил членовете на екипажа да подпишат документ, в който уверявал своите короновани покровители, че действително е открил Азия.

По време на отсъствието на Колумб на Еспаньол пристигнал малък флот под командването на Бартоломе Колумб, който заварил колонията в хаос. Разочарованите колонисти се върнали в Испания и характеризирали Колумб и братята му като негодни администратори. Испанските монарси изпратили на инспекция Хуан Агуадо, който потвърдил опасенията им: смъртността сред индийците била много висока, главно заради политиката на колонистите. Освен това числеността на европейците намалявала. Колумб тръгнал към Испания на 10 март 1496, оставяйки на Еспаньол брат си Бартоломе. Колумб пристигнал в Кадис на 11 юни 1496.

Трета експедиция, 1498–1500. През 1496 Фердинанд и Изабела вече не се и надявали да получат бърза изгода от предприятието на Колумб. Било ясно, че само времето и тежкия труд ще донесат доход от колонията. Но Колумб успял да убеди монарсите да му разрешат трета експедиция.

Флотилията се разделила на остров Омир на Канарския архипелаг. Три кораба поели курс към Еспаньол. Колумб с останалите три кораба се отправил на юг. На 31 юли посетил о-в Тринидад, а после поел към бреговете Америка. Откривайки обширна делта на река (р.Ориноко), Колумб разбрал, че там се намира огромна суша.

След това Колумб се върнал на Еспаньол, където Бартоломе и Диего не успявали да въведат ред. Разтревожени, Фердинанд и Изабелла изпратили Франциско де Бобадильо да разследва нещата в колонията и при необходимост да предприеме някакви мерки. Той арестувал и тримата братя Колумб, конфискувал парите им и през 1500 г. ги изпретил в Испания.

Фердинанд и Изабелла върнали на Колумб част от титлите и цялото му имущество, но

не му оставили пълномощни за власт. Монарсите не разрешили следваща експедиция и създали нова структура на управление на колкните, назначавайки за губернатор на Еспаньол Николас де Овандо. Едва през март 1502 Фердинанд и Изабела разрешили на Колумб да направи нова експедиция.

Четвърта експедиция, 1502–1504. Флотилията на Колумб се състояла от четири малки каравели. На 25 май 1502 отпътували от Канарските острови а на 15 юни достигнали остров, който Колумб нарекъл Мартиника. Флотът достигнал Еспаньол на 29 юни, макар че Фердинанд и Изабела забранили на Колумб да спира там. Той знаел, че губернаторът Овандо иска да изпрати към Испания голяма флотилия. Колумб предупредил Овандо, че приближава ураган и поискал разрешение да влезе в залива на Еспаньол. Овандо се присмял на Колумб и заповядал на флотилията си да тръгне. Но се разразил ураган и целият флот на Овандо, с изключение на един кораб, потънал.

Колумб се отправил към Средна Америка, макар и да предполагал все още, че се намира в Азия, близо до Ганг. Индианците гуаями, живеещи на територията на съвременна Панама, продавали злато на експедицията на Колумб, но яростно се противопоставяли на опитите на европейците да основат селище. През април 1503 гуаями заставили европейците да си заминат. По време на отплаването един кораб потънал, а три едва-едва се държали на вода. Колумб загубил още един кораб, а след това се отправил към Ямайка. Той се върнал в Испания на 7 ноември 1504.

Колумб умрял в испанския град Валядолид на 21 май 1506 в. Останките му били пренесени в Севилия през 1513, а през 1542 били преместени в катедралата на Санто-Доминго (в днешната Доминиканска република).